

In debat

Er wordt wel gezegd dat in de jaren '60 de laatste taboes verdwenen. Over sex mocht je praten, porno niet langer verboden. Homofilie werd niet meer beschouwd als een ziekte. In de politiek zijn er echter nog vele taboe's die overblijven. Het belangrijkste daarvan vormt de dood.

De rubriek in debat start met een controversieel artikel van een redacteur, een landelijk bestuurslid, een lid of een buitenstaander. Reacties van maximaal 1.000 woorden worden in principe zonder inkorting geplaatst. Over inkorting vindt overleg plaats met de schrijver. Plaatsing van zowel het oorspronkelijke artikel, als van reacties betekent niet dat de redactie zich kan verenigen met de inhoud. Reacties moeten duidelijk aansluiten op het ter discussie gestelde onderwerp, zoals samengevat in de inleiding. Herhaling van door andere al aangevoerde argumenten kan een reden zijn tot niet plaatsing of inkorting. Indien een artikel een sterk persoonlijk karakter heeft wordt het in zijn geheel geweigerd.

Politiek, een kwestie van leven en dood

door Elmer Klaasen

MACHT OVER LEVEN EN DOOD

Van oudsher berust soevereiniteit op de macht over leven en dood. Zo hadden in de middeleeuwen de meest machtige heren zogenaamde "hoge jurisdictie", wat zoveel betekende als dat zij de bevoegdheid hadden de doodstraf uit te spreken en toe te passen. Deze hoge jurisdictie werd één van de kenmerken van de soevereine staat. Binnen een staat is het immers alleen de staat die mag beslissen over zaken van leven en dood. Dat aspect van de staat vinden we, goed verborgen, ook in de politiek terug. De stelling dat iedere politieke beslissing er één is van leven en dood is makkelijk te verdedigen. Zodra er een beslissing moet worden genomen die geld kost, moet er worden gekozen tussen uitgaven die mensenlevens redden en uitgaven die mensenlevens kosten. Zodra er een beslissing moet worden genomen over een wet moet er een keuze worden gemaakt tussen de bewegingsvrijheid van mensen en bescherming van hun leven.

VANZELFSPREKEND

Een vanzelfsprekend geval is defensie. Al het geld dat voor defensie wordt uitgegeven wordt gebruikt voor het in stand houden en verbeteren van een apparaat dat maar één doel heeft: het doden van mensen. De uitgaven worden gerechtvaardigd door een afweging. Daarbij speelt het risico van oorlog als het leger er niet is, dan wel minder als het minder sterk is, en de waarde van het te verdedigen goed (de Nederlandse maatschappij, of 'vrijheid') een grote rol. Een ander duidelijk voorbeeld is de discussie over abortus en de euthanasie. Bij abortus is een keuze gemaakt tussen het welzijn van de moeder (en ook het mogelijk ontbreken van welzijn van het te aborteren

kind) en het beëindigen van het leven van het kind. Bij euthanasie is de vraag of het doden op verzoek van de patient moet worden toegestaan. Daar moet het toelaten, dat iemand een ander willens en wetens van het leven beroofd, worden afgewogen tegen het lijden van degene die een einde aan zijn leven wil zien komen.

ANDERE VOORBEELDEN

Er zijn ook andere, minder duidelijke voorbeelden. Bijvoorbeeld waar het justitie betreft. Wat voor straf moet worden gezet op een misdrijf tegen het leven?

Een hoge straf heeft een grotere afschrikkende werking, en verkleint daardoor de kans op levensdelicten. Hetzelfde geldt als de "pakkans" wordt vergroot. Dat laatste kan door het aannemen van meer politieagenten, of invoering van een legitimatie plicht en een groot aantal andere maatregelen. Het is daarbij wel ironisch dat bij de uitgaven voor justitie ook veel geld wordt besteed aan wapens voor de politie, een belangrijke politie-taak is immers het beschermen van burgers. Wapens daarentegen zijn middelen om iemand te doden, en dus een gevaar voor burgers.

Nog minder voor de hand liggend zijn uitgaven voor verkeer en waterstaat. Hierbij gaan statistieken een rol spelen. De verkeersveiligheid is er bijvoorbeeld bij gediend dat er zo min mogelijk kruisingen zijn: statistisch vallen er dan minder doden, de kans op ongelukken wordt kleiner. Viaducten kosten echter erg veel geld, dat geld wordt er niet altijd voor uitgetrokken, en dus wordt een aantal doden geaccepteerd. Heel duidelijk is dat bij de nieuwe wet waardoor alle fietsen wielreflectoren of een reflecterende bias op de band moeten hebben. De statistici beweren dat dit rond de zestig mensenlevens redt per jaar. Hetzelfde geldt bij de keuze hoeveel geld moet worden uitgetrokken voor de spoorwegen. Vervoer per trein is veiliger dan per auto, het bevorderen van het reizen met de trein zou dus ook mensenlevens redden. Dat zou echter ten koste gaan van de grotere bewegingsvrijheid die je hebt als je over een auto beschikt.

Iets meer voor de hand liggend is het om meer geld uit te trekken voor de volksgezondheid. Meer geld voor onderzoek naar nieuwe methoden, meer geld voor dure operaties en meer geld voor dure nieuwe behandelingsmethoden redt zonder enige twijfel mensenlevens, toch wordt ook dit geld vaak niet uitgegeven. Er wordt voor gekozen om dit geld aan andere zaken uit te geven.

GELD: EEN KEUZE VOOR LEVEN EN DOOD

De realiteit is dat iedere keuze van de Tweede Kamer en/of de regering om ergens geld voor uit te geven een keuze is die mensenlevens redt, of mensenlevens kost.

De afweging die in de politiek gemaakt wordt, is een keuze tussen de kwaliteit van het bestaan van de levenden tegenover het aantal mensen dat je in leven kunt houden. Zeer vaak valt die afweging ten behoeve van het eerste uit. Het is dan ook zeer merkwaardig om vele politici naar aanleiding van de discussie over euthanasie en abortus te horen spreken over hun behoefte het leven koste wat het kost te beschermen, terwijl zij in hun politiek handelen deelnemen aan dezelfde afwegingen die mensenlevens kosten als andere politici die het zelfbeschikkingsrecht voorop stellen. Dat zelfbeschikkingsrecht is duidelijk een argument voor de kwaliteit van het bestaan.

